

LEGES NOVELLAE

AD THEODOSIANVM

PERTINENTES

EDIDIT

ADIVTORE TH. MOMMSENO

PAVLVS M. MEYER

BEROLINI

APVD WEIDMANNOS

MDCCCXV

CONSPECTVS OPERIS

	pag.
Conspectus subsidiorum et explicatio signorum	VI
PROLEGOMENA IN LEGES NOVELLAS AD THEODOSIANVM PERTINENTES	
Cap. I. De singulis legum novellarum syllogis	XI
Cap. II. Codices corporis Maioriani (primae syllogae)	XXV
Cap. III. Codices Breviarii (alterius syllogae)	XXXI
Cap. IV. Codices tertiae syllogae	XLIII
Cap. V. Excerpta. Breviarii epitomae. Varia	LV
I. Ex syllogis Orientalibus excerpta	
II. Ex syllogis Occidentalibus excerpta	
III. Breviarii Alariciani epitomae	LXI
IV. Breviarii minora	LXIII
V. Libri latentes vel deperditi	
Cap. VI. Legum novellarum editiones et apparatus	LXV
Cap. VII. Crisis legum novellarum	LXXVII
A. Leges novellae Theodosii II. Valentini III. Maioriani (1—6)	
B. Leges novellae Marciani et reliqua per Alaricianos solos servata	LXXXIX
C. Leges novellae Anthemii	XC
Cap. VIII. Constitutionum acceptores et tempora locique	XCI
I. Constitutionum acceptores	
II. Constitutionum tempora et loci	XCVI
—————	
I. CORPVS LEGVM NOVELLARVM <i>THEODOSII II. VALENTINIANI III. MAIORIANI</i> IN OCCIDENTE A MAIORIANO CONDITVM	1
II. LEGVM NOVELLARVM <i>MARCIANI</i> IN ORIENTE PROMVLGATARVM QVAE IN BREVIARIVM ALARICIANVM RECEPTAE SVNT	179
III. AVCTARIVM LEGES NOVELLAS EXTRAVAGANTES CONTINENS <i>SEVERI ET ANTHEMII</i>	197
—————	
Index titulorum	209
Corrigenda et Addenda ad vol. I et II	213

CAPVT QVINTVM.

EXCERPTA.¹⁾ BREVIARII EPITOMAE. VARIA.

I. Ex syllogis legum novellarum Orientalibus Excerpta.

Omnes, quas *Iustinianus* in Codicem suum recepit, constitutiones anno 437 posteriores *Iustiniana* sumptae sunt ex syllogis novellarum constitutionum orientalibus. Inter quas in syllogis occidentalibus extantes reperiuntur hae: nov. Theod. 3 — 5, 2 — 6 — 7, 1 — 7, 2 — 7, 3 — 7, 4 — 8 — 9 — 10, 1 — 11 — 12 — 13 — 14 — 16 — 17, 2 — 19 — 20 — 21 — 22, 1 — 22, 2 — 24 — 25 — 26, Marcian. 1 — 3 — 4 — 5. Reliquas, quae spectant ad annos 438 — 457, in editione ipsa neglectas admisi in laterculos dignitatum et temporum capite octavo propositos. Iustiniani autem mutationes ad leges novellas modo laudatas pertinentes editionis textui adscripsi, Mommseni in Theodosiani editione exemplum secutus, neque in variis editionis Kruegerianae lectionibus recipiendis discessi ab iis, quae summus ille vir in primo huius operis volumine pp. LX. CXXIV exposuit. Utriusque corporis lectiones ubi dissentiunt, Iustinianus plerumque interpolatus (ut Theod. 22, 1, 61 — 22, 2, 73 — Marcian. 1 inscr. — 5, 39) cedit Novellis²⁾, passim verum solus exhibens corruptelas librorum nostrorum sanat (ut Theod. 21, 7 — 21, 32 — 26, 29 — 26, 48 — Marcian. 3, 9/10 — 4, 4). Commemoratione digna est nov. Theod. 22, 1, ubi genuinam subscriptionem *Eudocio et Dioscuro cons.* (a. 442) Iustinianus (5, 27, 3) exhibet, in Novellarum libris traditur *Maximo II et Paterio vv. cc. cons.* (a. 443). Novella Theod. 7, 4 (a. 441) in libris nostris inscripta est magistris militum Ariobindo et Aspari, Iustinianus (3, 23, 2 — 7, 62, 33 — 12, 54, 3) legem directam esse vult ad Cyrum p(raefectum) p(raetori)o.

II. Ex syllogis legum novellarum Occidentalibus Excerpta.

A. *Codex Coloniensis 212*, antea Darmstadensis 2326, saec. VII scriptus (Maassen, *Colon.* Quellen und Litteratur des canonischen Rechts 574 sqq.; Conrat, Quellen und Litteratur I p. 146) collectionem continet ecclesiasticam LXIV titularum saec. VI in Gallia confectam. Sub titulis V et VI ad vetustiore collectionis partem pertinentibus inter canones Carthaginienses et epistolam a concilio Arelatensi a. 316 ad papam Silvestrum directam fol. 26^v et 27^r proponuntur novellae Valent. 18 (a. 445 Iun. 19) et 17 (a. 445 Iul. 8). Illa sub solita rubrica *de Manacheis* (sic), haec sub titulo *de primatibus ecclesiae chatholicae* (in corpore Maioriani scribitur *de episcoporum ordinatione*) collectioni insertae ex sylloge quadam certe diversa a corpore Maioriani, cui aetate praestabat, depromptae sunt. Nam novellarum laudatarum ordo in hoc corpore (quo nostra editio nititur) iam inversus (vide supra p. XVI) in Coloniensi recte servatur. Quocum optime convenit, quod lectiones

¹⁾ Novella Theod. 1 in libris *O* et *A* (scilicet *Ambrosiano C 29 inf.*; cf. Mommsen, Theod. I p. LXXXIII) Theodosiano praemissa traditur; ex eiusdem generis archetypo depromptam eam praebet *Parisinus 4409* f. 65/66; hac de re accuratius agetur in capite septimo.

²⁾ De Tribonianorum mutationibus ad constitutionum linguam pertinentibus vide quae Grupe (*Zeitschr. Savignyistfig. R. A.* 14, 224 sqq. 15, 327 sqq.) composuit.